

Asia: TEM/158/00.04.01/2018

Raporttiluonnos jakamistalouteen liittyvien kysymysten vaihtoehtoisista ratkaisutavoista

1. - 3. luvut (Toimeksianto, Säädosympäristö, Disruptio)

Tähän voitte kommentoida lukuja 1.-3.

Luku 2. Jakamistalous ja sen säädosympäristö

Työryhmän raportissa on todettu, että jakamistalouden määritelmä ei toistaiseksi ole vakiintunut, vaan samasta tai samantyyppisistä ilmiöistä puhutaan useilla eri termeillä.

Jakamistalous on nykyisellään muuntautunut usein jo ammattimaiseksi liiketoiminnaksi, jonka harjoittamisessa ei ole enää tosiasiallisesti kyse jakamistaloudesta. Tämänkaltaiseen ammattimaiseen toimintaan ei käytännössä sovelleta toimialaa koskevaa lainsäädäntöä, minkä vuoksi eri toimijoiden vastuut, velvoitteet ja oikeudet jäävät epäselviksi tai ratkaisematta. Jakamistaloutta ei tule käsitellä enää vain pienimuotoisena näpertelynä, jonka tarkoituksena on yhteisen hyvän jakaminen, resurssitehokkuus ja voittoa tavoittelemattomuus.

Jakamistalous ei oikealla tavalla kuvaa ammattimaista toimintaa. Jakamistaloudeksi ei näin voi luonnehtia selvästi ammattimaista lyhytaikaista majoitustoimintaa, jossa toimijoina sinänsä ovat yksityishenkilöt, mutta välittäjänä toimivan alustan tarjoaa useimmiten yritys ja sen osalta toiminnassa on kyse normaalista alustaliiketoiminnasta. Ammattimaisessa toiminnassa ei jaeta muussa käytössä olevia huoneistoja. Tavoitteena on saada investoinneille huoneenvuokrausta parempi tuotto. Huoneistot hankitaan majoituksen tarjoamista varten ja ne ovat tyhjinä silloin, kun matkailijat eivät majoitu huoneistoon. Majoitukseen käytettävät huoneistot ovat myös poissa vapailta vuokramarkkinoilta.

MaRa korostaa, että raportin jakamistaloutta ja sen säädosympäristöä koskevassa osassa tulisi mainita selkeämmin, että jakamistalous ilmiönä on monessa tilanteessa muuttunut aiemmasta

määritelmästä vajaan käytössä olevien resurssien jakamisesta ja niiden paremmasta hyötykäytöstä kohti ammattimaista, alustoilla tapahtuvaa liiketoimintaa. Perinteinen määrittely ei enää vastaa nykytilaa.

Alustojen käyttäminen palvelujen tarjoamiseen ei enää ole jakamistaloutta perinteisessä mielessä. Alustataloudelle on tyypillistä toimialaa koskevan erityislainsäädännön noudattamatta jättäminen tai ainakin vastuun siirtäminen pois alustan tarjoajalta. Alustatalouden toimijat ovat usein suuria, monikansallisia yrityksiä, jotka eivät maksa liiketuloksestaan eikä komissioistaan veroja Suomeen.

MaRan näkemyksen mukaan alustojen kautta tapahtuvaa, selkeästi ammattimaista toimintaa ei ole perusteltua katsoa jakamistaloudeksi, vaan kysymys on siinä ammatti-maisesta välitystaloudesta tai alustataloudesta, jossa toiminnan tarkoituksena on tulojen hankkiminen ja voiton tavoittelu.

4. Työ jakamis- ja alustataloudessa

Tähän voitte kommentoida lukua 4.

-

Mitä seuraavista vaihtoehtoista pidätte parhaana alustatalouden piirissä työtä tekevän oikeudellisen aseman selkiyttämiseksi?

-

Perustelut ja mahdolliset kommentit

-

5. Kilpailuoikeiden soveltaminen itsensätyöllistäjiin

Tähän voitte kommentoida lukua 5.

-

6. Jakamistalous ja työsuojelu

Tähän voitte kommentoida lukua 6.

-

Mitä seuraavista vaihtoehtoista pidätte parhaana työterveyden ja työturvallisuuden edistämiseksi jakamistaloudessa?

-

Perustelut ja mahdolliset kommentit

-

7. Jakamistalouden palveluiden verotus

Tähän voitte kommentoida lukua 7.

Neutraali verojärjestelmä edellyttää, että jakamistalouden piirissä tapahtuvaa toimintaa arvioidaan verotuksessa samalla tavoin kuin muissakin ympäristöissä tapahtuvaa vastaavaa toimintaa. Jakamistalouden palveluiden kohtelu verotuksessa ei poikkea muiden, perinteisten toimintatapojen verokohtelusta.

Nykyisin ongelmana on, että verottaja ei saa riittäväällä tavalla tietoja esimerkiksi lyhytaikaista majoitustoimintaa harjoittavilta yksityishenkilöiltä eikä näiden toiminnasta kertyvistä tuloista. Verojen kiertäminen on tämän vuoksi liian helppoa. Välitysalustalle maksettavat komissiot virtaavat ulos palveluja tarjoavasta maasta ja suuri osa sijaintimaahan jäävistä tuloista pysyy näin harmaassa taloudessa.

Alustoilla ei ole suoraa verotuksellisesta ilmoitusvelvollisuutta välittämistään maksuista. Esimerkiksi Airbnb kerää majoittujilta maksut ja välittää ne vuokraajille, joiden on ilmoitettava tulot veroilmoituksella. Verottajan suorittama jälkikäteinen valvonta on kallista, ja osa valvonnassa määräytyistä veroista jää maksukyvyttömyyden takia maksamatta. Valvonnalla ei myöskään voida puuttua kaikkiin virheisiin.

Tietojen luovuttaminen Verohallinnolle perustuu alustojen vapaaehtoisuuteen. Samalla alalla voikin olla alustoja, jotka vapaaehtoisesti luovuttavat tiedot, ja alustoja, jotka eivät luovuta tietoja. Tämä voi luoda ongelman alustojen väliseen kilpailuun, jos harmaan talouden toimijat siirtyvät alustalle, joka ei luovuta tietoja verotusta varten.

Ilmoitusvelvollisuuteen liittyy myös osapuolten luotettava tunnistaminen. Alustojen luovuttamista maksutiedoista ei ole hyötyä, jos maksun saajaa ei voida tunnistaa. Alusta voi myös tilittää tulot esimerkiksi tileille, joille Verohallinnon tiedonsaantioikeudet eivät ulotu. Tämän vuoksi alustoille olisi säädettävä myös velvollisuus tunnistaa maksun saajat, esimerkiksi asuntoaan alustalla välittävät.

MaRa kannattaa ilmoitusvelvollisuutta koskevan sääntelyn uudistamista niin, että jakamistalouden alustan olisi annettava tiedot tavaran tai palvelun myyntitapahtumista. Tämä vähentäisi harmaan talouden toimintamahdollisuuksia jakamistaloudessa riippumatta siitä, verotetaanko toimintaa elinkeinotoimintana vai henkilökohtaisen tulolähteen toimintana.

MaRa kannattaa myös Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön selvittämän ns. fiskaalisen kassajärjestelmän käyttöönottoa harmaan talouden torjunnan välineenä. Selvitysten mukaan fiskaalisella kassajärjestelmällä voitaisiin luoda edellytyksiä myös sähköisen kaupankäynnin ja alustatalouden verotuksellisten haasteiden hallitsemiseksi.

8. Lyhytaikainen majoitustoiminta

Tähän voitte kommentoida lukua 8.

MaRa pitää välttämättömänä, että ammattimaisella majoitustoiminnalla tulee olla samat säännöt ja verotus siitä riippumatta, harjoitetaanko toimintaa hotellirakennuksessa tai esimerkiksi asuinkerrostalossa.

Nykytilanteen säilyttäminen sääntelyratkaisuna ei tule kysymykseen. Lyhytaikaiseen majoitustoimintaan sovellettavan lain arviointia ei voi jättää tulevan oikeuskäytännön varaan. Uutta sääntelyä pitää luoda tasapuolisten kilpailuolosuhteiden saavuttamiseksi. Ammattimainen lyhytaikainen majoitustoiminta tulee saattaa sääntelyn piiriin.

MaRa pitää tarkoituksenmukaisena vaihtoehtona saattaa lyhytaikainen majoitustoiminta majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain piiriin. Ammattimainen majoitustoiminta on jo määritelty majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa. Lain soveltamisalaa olisi mahdollista selkeyttää niin, että siihen katsottaisiin kuuluvan nykytilaa vastaavasti myös yksityishenkilön toiminta, jos se täyttää ammattimaisuuden tunnusmerkit. Ammattimaisena majoitustoimintana voidaan pitää toimintaa, joka on säännöllistä, jatkuvaa ja sitä tehdään selkeästi tulojen hankkimista varten ansaintatar-koituksessa.

Jos sijoittaja hankkii asunnon puhtaasti käytettäväksi lyhytaikaiseen majoitustoimintaan ja välittää sitä alustan kautta muutoin kuin vain satunnaisesti, toiminta on katsottava ammattimaiseksi majoitustoiminnaksi.

Raportissa on esitetty mahdollisuutta sitoa majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain mukaisen ammattimaisen toiminnan täyttäminen esimerkiksi arvonlisäverolain 3 §:ssä säädettyyn arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymistä koskevaan rajaan, kun toiminnan liikevaihto tilikauden aikana ylittää 10 000 euroa. Lähtökohtaisesti koko toiminta luettaisiin ammattimaiseksi siinä vaiheessa, kun vuosittainen raja ylittyy.

MaRa pitää ammattimaisen toiminnan sitomista arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymistä koskevaan rajaan tässä tapauksessa ongelmallisena muun muassa siitä syystä, että nykyinen verottoman toiminnan alaraja on jo verrattain korkea. Sitä on myös helppo kiertää esimerkiksi perustamalla useita osakeyhtiöitä ja pitämällä huoli siitä, että kunkin yhtiön toiminnan liikevaihto tilikauden aikana ei ylitä 10 000 euron rajaa. Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymisen alaraja voi tulevaisuudessa nousta, mikä siihen sidottuna entisestään vaikeuttaisi ammattimaisen toiminnan määrittelyä.

Edellistä parempana vaihtoehtona ammattimaisen toiminnan määrittelemiseksi MaRa pitää sitä, että tietyn lukumäärän ylittävä yöpymisvuorokausien määrä katsottaisiin automaattisesti ammattimaiseksi toiminnaksi. Vuorokausirajan ylittymisen jälkeen toimintaa arvioitaisiin ammattimaisena. Vuorokausirajan ylittyessä olisi perusteltua katsoa ammattimaiseksi koko toiminta eikä vain rajan ylittävää toimintaa.

Raportissa on myös käsitelty toiminnanharjoittajien rekisteröitymisvelvollisuutta. Rekisteröityminen mahdollistaisi sen, että viranomaisilla olisi tarkka tieto lyhytaikaista majoitustoimintaa harjoittavista tahoista ja samalla se mahdollistaisi nykyistä tehokkaammin myös toimivan valvonnan.

MaRan näkemyksen mukaan erillistä rekisteröitymisvelvollisuutta ei kuitenkaan tarvittaisi, vaan se olisi toteuttavissa jo nykylaisäädännön tarjoamalla sääntelyllä ja kysymys olisi näin vain jo voimassaolevan lainsäädännön noudattamisesta.

Terveystensuojelulain (763/1994) 13 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveystensuojeluviranomaiselle muun muassa majoitus- ja ravitsemistoinnasta annetussa laissa tarkoitettun majoitusliikkeen käyttöönotosta.

Terveystensuojelulain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden piiriin tulisi näin jo nykyisellään katsoa kuuluvaksi ammattimaisesti lyhytaikaista majoitustoimintaa harjoittavat toiminnanharjoittajat. Terveystensuojeluviranomaisen suorittamaa valvontaa tukisi myös verottajan suorittama valvonta ns. fiskaalisen kassajärjestelmän käyttöönoton jälkeen. Verottaja voisi näin verrata omia tietojaan ilmoitusrekisterin mukaisiin tietoihin. Terveystensuojeluviranomainen voisi tarvittaessa tehostaa vaatimustaan uhkasakolla laissa määritellyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Raportissa on myös esitetty, että lyhytaikaista ei-ammattimaista majoitusta varten voitaisiin luoda kokonaan omat säännökset. Tällöin kyseeseen voisivat tulla kokonaan uuden oman lain säätäminen tai lyhytaikaista majoitusta koskevan luvun lisääminen majoitus- ja ravitsemistoinnasta annettuun lakiin. Uudessa laissa voitaisiin näin säätää lyhytaikaisen majoitustoiminnan määritelmästä ja koota siihen sitä koskevat keskeiset veloitteet. MaRa ei näe tätä perusteltuna. Uuden lain säätäminen voisi olla perusteltua vain siinä tapauksessa, jos nykyiset majoitus- ja ravitsemistoinnasta annetun lain mukaiset veloitteet eivät sopisi lyhytaikaiseen majoitukseen ja olisi tarpeen luoda keveämpää sääntelyä, mitä toiminnanharjoittajien olisi noudatettava.

Raportissa on edelleen esitetty, että asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain soveltamisalaa voitaisiin muuttaa siten, että se koskisi selkeästi myös asumista tilapäisempää lyhytaikaista majoitustoimintaa. MaRa katsoo, ettei asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain säännösten täsmentäminen ratkaise lyhytaikaisen majoitustoiminnan sääntelyn ongelmaa. Tällöin lyhytaikaista majoitusta koskevat sopimukset voitaisiin helposti tulkita aina määräaikaisiksi asuinhuoneiston

vuokrausta koskeviksi sopimuksiksi. Ammattimainen majoitustoiminta olisi näin helppo verhoilla vuokraustoiminnaksi, mitä se ei todellisuudessa ole. MaRa ei kannata tätä sääntelyvaihtoehtoa. Koska kysymys on joka tapauksessa majoitustoiminnasta, siihen on luontevampaa hakea sääntelyratkaisua sitä erityisesti koskevaan lakiin tehtävillä mahdollisilla muutoksilla.

MaRa pitää parhaana vaihtoehtona lyhytaikaisen majoitustoiminnan sääntelemiseksi saattaa lyhytaikaisiin majoitussopimuksiin perustuva toiminta selkeästi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain piiriin.

Mitä seuraavista vaihtoehdoista pidätte parhaana lyhytaikaisen majoitustoiminnan sääntelemiseksi?

Muutetaan joko majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annettua lakia tai huoneenvuokralakia, kumpaa ja millä tavalla? [Lyhytaikaisiin majoitussopimuksiin perustuva toiminta tulee saattaa majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain piiriin]

Perustelut ja mahdolliset kommentit

-

Muut mahdolliset kommenttinne raporttiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Hämäläinen Sami
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry